

ПРОБЛЕМА РОЛІ ТА МІСЦЯ ЛЮДИНИ У ФІЛОСОФСЬКІЙ СПАДЩИНІ МИРОСЛАВА ПОПОВИЧА

Актуальність дослідження. Минуло вже три роки з того моменту як українська філософія втратила видатного науковця, директора Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, академіка НАН України Мирослава Володимировича Поповича. У 2018 році його серця перестало битися, проте ми досі звертаємось до його праць за відповідями на важливі для суспільства і нас самих питання.

Мета дослідження: соціально-філософський аналіз місця та ролі людини кризь призму наукової спадщини Мирослава Поповича.

Об'єкт дослідження: наукова та філософська спадщина Мирослава Поповича.

Предмет дослідження: особливості та тенденції вивчення й осмислення ролі людини у працях М. В. Поповича.

Глобальні проблеми сучасного світу буквально травмують і дуже змінюють особистість кожного. Стрімкий розвиток сьогодення змушує нас рухатись шоразу швидше та впевненіше, але чи згадуємо ми в цьому вирі нескінченних подій про найголовніше? А саме про те що, по-перше, справжньою людиною необхідно залишатись за будь-яких умов, по-друге, пам'ятати, що бути людиною — гідно. І, нарешті, всі пам'ятають фразу з п'єси Горького «На дні»: «Человек - это звучит гордо!». Ось такими словами розпочинається передмова до книги М. В. Поповича «Бути людиною» [1, с. 3].

Саме ця робота була своєрідним узагальненням ідей попереднього науково-позитивістського періоду академічної активності філософа, який вклучає міркування з питань філософії мови науки, семантики, історії логічних ідей, проблем раціональності та інше.

Величезна кількість тем та проблем, до яких торкався філософ є винятковою, тому варто згадати, що після проведення всіх висщезгаданих досліджень, М. Попович змінює напрям своєї діяльності і розпочинає вивчати проблем, які пов'язані з самою людиною та її існуванням.

Так, науковець вважав, що суттєвою ознакою того простору, у якому живе людина, виявляється його символічна природа. Людина є розумною істотою настільки, наскільки вона здатна усвідомлювати свої реальні можливості та здійснювати власний свідомий вибір. Суттєвим тут, на мою думку, виявляється співвідношення символічної природи світу та психічної енергії людини, завдяки чому і властється побудувати картину людського буття. Тим самим показано, що істина, як упорядкованість та сенс людського буття, є можливою за будь-яких умов, хоча у реальному житті вона повсякчас співіснує не з істиною, іншими словами з абсурдом [3, с. 13].

В одному з розділів книги «Бути людиною», який має назву «Що таке людина?», М. В. Попович стверджував : людина це не абстрактно-метафізична проблема. Про неї варто говорити, застосовуючи виміри моралі чи права. Найгостріше питання людини було поставлене в християнській філософії: адже всевладний Бог може змінити людську природу, останню слід вважати мінливою. Людину не можна окреслювати певними винятковими характеристиками. Навпаки, цілковитою є лише її гріховність [1, с. 67].

Надалі для детальнішого обґрунтування питання існування особистості М. В. Попович наводив важливу проблему Божої всесильності: чи може Бог витворити камінь, який не може підняти сам? По-іншому, за словами філософа, і стосовно людини, можна було б перефразувати: чи зможе правитель створити настільки могутній апарат влади, що йому доведеться і сам коритися йому? Тобто, йдеться про що визначну різницю саме сутності й існування людини. Можна зазначити, що саме це ситуація, яку описував видатний філософ Кант: чи підкоряється людина природній необхідності, чи, навпаки, можливо припустити людську самостійність? Іншими словами, особа як суб'єкт інтелектуальної та практичної дії має нелегку духовну концепцію [3, с.136].

В контексті даного досліджу так само слід зазначити, що у низці наукових друків, які були спрямовані на обмірковування проблем стану та розвитку українського суспільства сьогодення, М. В. Попович розглядав проблеми свободи та прав людини, становлення вільного у всіх аспектах суспільства, формування ідеології та ідейно-політичних основ державотворення, стан громадської свідомості в пострадянській Україні, особливості української нації та нашої національної ментальності, шляхи для гармонізації міжнародних відносин, місце українців в Європі [4, с.15].

Сьогодні ми, на превеликий жаль, вже не можемо почути його нових думок та ідей, проте за відповідями на певні запитання ми завжди можемо звернутись до його видань. Для Мирослава Поповича найважливішою цінністю і чеснотою науковця є істина, тому він завжди прагнув увічнити її у своїх працях.

Академіка Поповича не можна ідентифікувати тільки за його науковими здобутками. Адже він був і дослідником, і громадським діячем, і педагогом, і народним дипломатом. Проте насамперед він був філософом. Багатомірність його життя можна прослідкувати по його науковій творчості, яка виходила далеко за межі якоїсь вузької спеціалізації.

Висновки: Людська особистість — це провідний двигун всіх процесів у світі, а у сучасній філософії це ядро всієї її діяльності. Людина поєднує в собі багато якостей, зокрема : особисті, соціальні і природні. Людина за будь-яких обставин повинна пам'ятати, що складається не лише з плоті, тобто не є тільки біологічним явищем, а ще й духовним, адже повинна мати в собі мораль, честь та гідність. Питання людини - вічне, воно завжди існувало в окремих суспільствах і станах. Неможливо створити алгоритм для розв'язання цієї проблеми, який пасував би для кожного часу і народу, так само як неможливо знайти норму, яка б оцінювала самі норми. Мирослав Попович своїми думками намагався донести нам ці ідеї та закарбувати їх у нашої пам'яті.

Список використаної літератури

1. Попович М. В. Бути людиною. Київ.: Видавничий дім «Киево-Могилянська академія», 2016. 336 с.
2. Попович М. В. Поняття гуманітарного простору у зв'язку із взаємодією релігії та інших форм культури. Київ.: Колегія. 2009. 32 с.
3. Ермоленко А. М. Пам'ять про академіка Мирослава Поповича. Філософія Мирослава Поповича у контексті провідних тенденцій сучасної філософської думки. Вісник Львівського університету. Серія філософські науки. Випуск 22. 2019. с. 137-142
4. Ермоленко А. М. Філософія дискурсу Мирослава Поповича в контексті провідних тенденцій сучасної філософії. Філософські діалоги&ap0s;18. Бути людиною (пам'яті Мирослава Поповича). Київ. : Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАНУ, 2018. с. 7-17.
5. 14. Nadiya Hnasevych, Olena Morschakova. Personal development of person in models of cultural creation: etnical-philosophical reflexia. SKHID No. 3 (167) May-June 2020. С. p. 27-33.